

İstanbul'dan bir John Freely geçti

#John Freely

#Maureen Freely

#Robert Kolej

Nuri ÇOLAKOĞLU

Mayıs 20, 2017 10:53

3dk okuma

Nisan ayında kaybettiğimiz fizikçi, tarih yazarı ve gezgin John Freely (91), vasiyeti üzerine 11 Mayıs'ta çok sevdiği İstanbul'da, Feriköy Protestan Mezarlığı'na gömüldü. Freely bir İstanbul aşığıydı: 1960'ta Robert Kolej'de öğretmenlik yapmak üzere hep hayalinde yaşattığı kente, İstanbul'a geldi, eşi Dolores, üç çocuğu Maureen, Eileen ve Brendan ile birlikte Boğaziçi'nde 16 yıl geçirdi. 40'a yakın kitabının çoğu da Osmanlı tarihi, Türkiye ve en fazla İstanbul üzerineydi... Freely, kente damgasını vurmuş bir Rönesans adamıydı...

Haberin Devamı

Onu bir Ekşi Sözlük yazarı “Evliya elebi'nin izinde bir âdemdi”, bir diğeriye “Ardında devasa bir külliyat bırakarak aramızdan ayrılan değerli yazar” diye tanımlıyor. Bütün bu sayfaları bu gibi tanımlarla doldurmak mümkün; çünkü 20 Nisan'da kaybettiğimiz fizikçi, tarih yazarı, gezgin [John Freely](#) çok değişik yanları olan bir Rönesans adamıydı – hani Leonardo da Vinci gibi bilimden sanata, edebiyattan matematiğe her konuya ilgi duyan, onu eşeleyen ve bulduklarını çok renkli bir üslupla kitaba döken bir insandı.

Örneğin İngilizce ‘Inside the Seraglio: Private Lives of the Sultans’ (1999) adıyla yazdığı, Türkiye’de ‘Osmanlı Sarayı, Bir Hanedanlığın Öyküsü’ adıyla basılan kitabında, değme Osmanlı tarihçisinin yapmadığını yapıp, her bir Osmanlı sultanının fiziki özelliklerinden karakterine, anası-babasından tüm çocuklarına kadar çok zengin bilgilerle dolu bir Osmanlı hanedanı şeceresi anlatmıştı. 1926 New York doğumlu Freely, İrlanda’dan New York’a göçmüş bir ailenin çocuğuydu. Dedesinin babası Kırım Savaşı’nda savaşmış Thomas Ashe’ti. Dedesinden dinlediği öykülerle daha beş yaşındayken tanıştı İstanbul’la ve hep bu şehri görme isteği ile büyüdü. Babası mezarıcı, annesi temizlikçiydi. Lisede çok başarılı bir öğrenci olmadığı için annesini ikna edip 17 yaşında askere yazıldı. II. Dünya Savaşı’na katıldı. Savaş bitince ABD Hükümeti’nin savaşa katılmak için öğrenimine ara veren gençlere tanıdığı haktan yararlanarak üniversiteye girip, burslu olarak fizik okudu.

Haberin Devamı

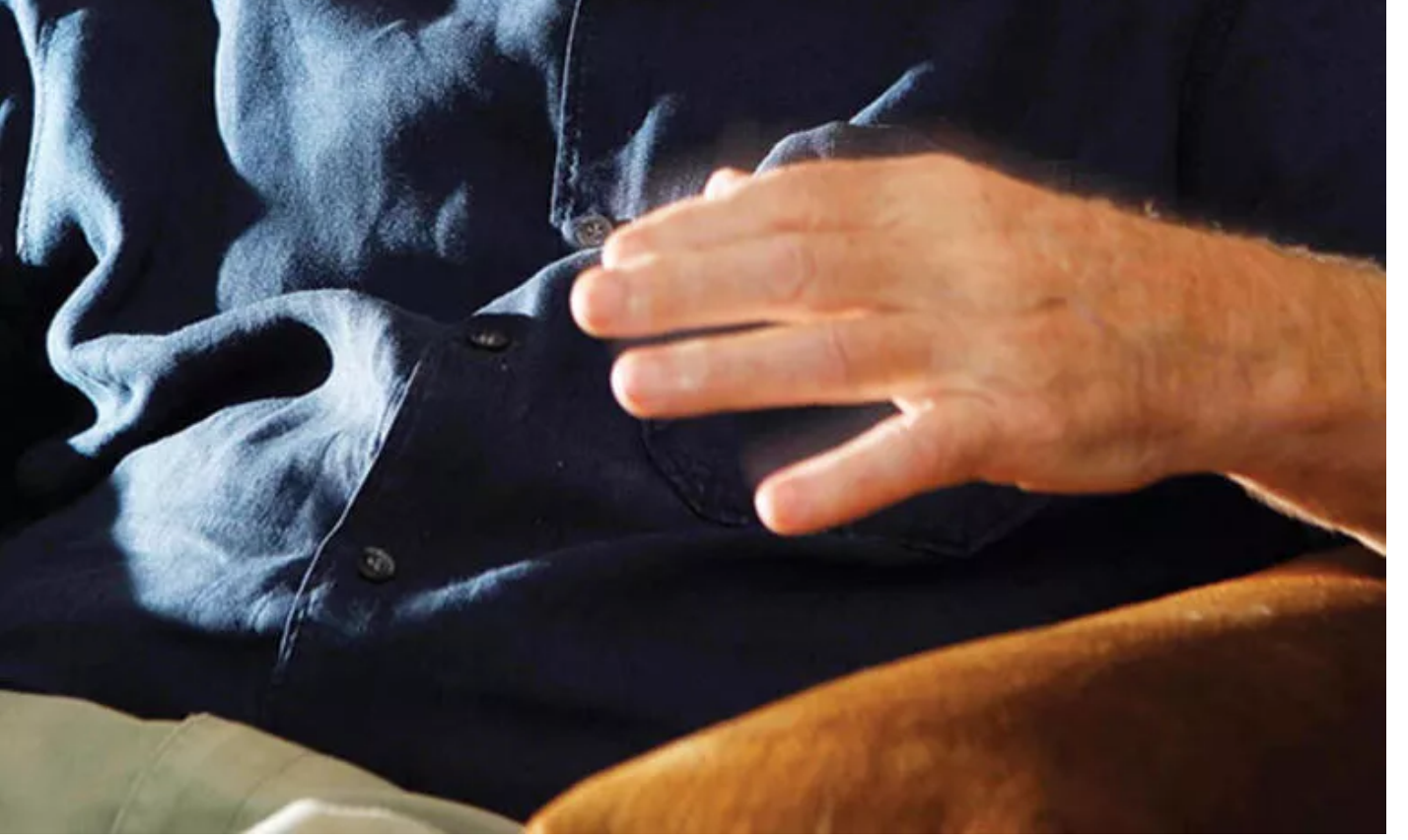
日本の家ならバレずに調べられる！45秒で家の価値を調べられるサイト
リビンマッチ

世界一美しいと言われた双子姉妹の現在の姿を見てください
Trendscatchers

by Taboola

1951'de üniversiteyi bitirdikten sonra dokuz yıl boyunca gündüzleri değişik işlerde çalışıp gece New York ve Princeton Üniversiteleri'nde master ve doktorasını tamamladı.

Hayalindeki kente geldi

Bu sırada eşi Dolores'le tanıştı ve evlendi. Üç de çocukları oldu. 1960'ta [Robert Kolej](#)'de fizik öğretmenliği yapmak üzere hep hayalinde yaşattığı kente, İstanbul'a geldi ve İstanbul'a âşık oldu. Robert Kolej'de güzel sanatlar dalında dersler veren, oyunlar sahneye koyan Hillary Sumner-Boyd ile tanıştı.

Haberin Devamı

1960'ların İstanbul'u daha tam yakılıp yıkılmamış, çirkin binalarla işgal edilmemişti. Sinemalarda ucuz Hollywood filmleri oynuyor, konserler 40 yılda bir oluyordu. Tarihe ve sanata meraklı iki arkadaş, boş zamanlarını İstanbul'u dolaşarak gezmeye ayırdılar. Bu sonsuz yürüyüşlerin sonunda hâlâ İstanbul'un en iyi gezi rehberi olan 'Strolling Through Istanbul: A guide to the city/ İstanbul'u dolaşırken: Bir Şehir Rehberi' yazıldı.

Bu alışma, müthiş bir kaynağın kapağını açtı ve arkasından John Freely'nin her biri birbirinden lezzetli Osmanlı ve İstanbul tarihi kitapları geldi. Cem Sultan'da talihsiz şehzadenin heyecan verici maceralarını ve Avrupa hükümdarları arasında bir futbol topu gibi nasıl paslaşıldığını anlattı.

Haberin Devamı

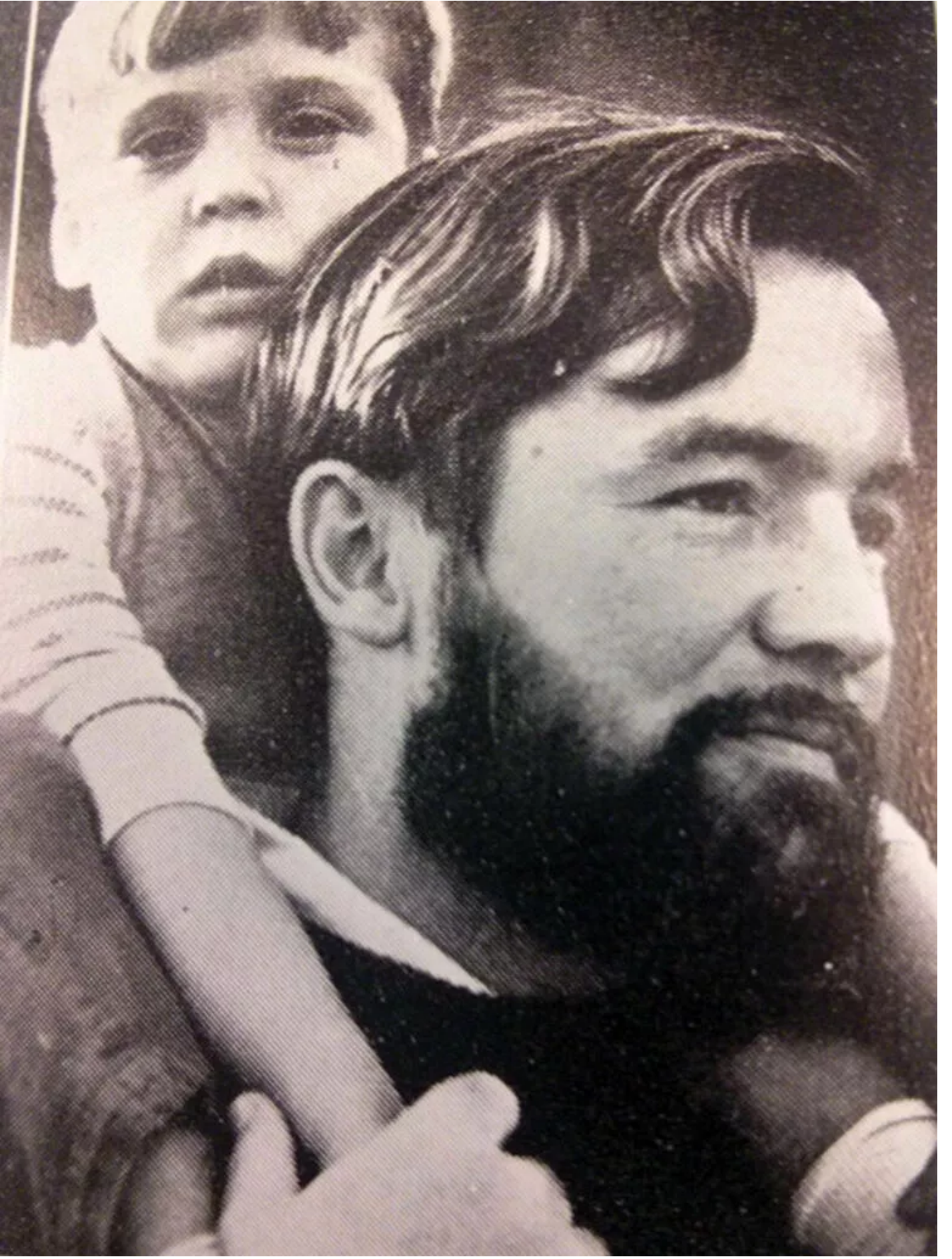
İlk kez Londra'da National Gallery'de gördüğü Bellini'nin Fatih portresi ile İstanbul'da açılan bir sergide tekrar karşılaştınca arkadaşlarının "Mehmet'e ait modern bir biyografi bulunmamasının ne acı olduğunu" söylemeleri üzerine zaten iyi bildiği bu dönemi araştırmaya başladı. Freely hemen bu işe soyundu ve ortaya 'Grand Turk/Büyük Türk' çıktı. Kitapta Fatih dönemini anlatmakla yetinmedi, Fatih'in kişiliği ve karakteri üzerinde durdu. Osmanlı toplumunda önemli bir ağırlığı olan dönemlerin hikâyesini anlattığı 'Sabetay Sevi'nin Hayatı' adlı çalışması hâlâ bu

alandaki en ciddi eserlerden biri. Bu arada arkadaşı Ahmet S. akmak'la ortaklaşa "İstanbul'daki Bizans Anıtları/Byzantine Monuments of Istanbul" gibi çok önemli bir kaynak kitaba imza attı.

Haberin Devamı

Ama yazdıkları sadece İstanbul'la sınırlı kalmadı, Venedik, Atina ve karış karış dolaştığı Türkiye kıyılarını kitaplaştırdı.

Freely, 1970'li yıllarda ođlu Brendan ile birlikte...

Bu arada Robert Kolej'deki derslerini, yeni kurulan Boğaziçi Üniversitesi'nde de fizik, bilim tarihi ve astronomi dersleriyle devam ettirdi. 1976-1988 yılları arasında İstanbul'dan ayrıldı, ama 1988'de **Koç** Lisesi'ne geldi. 1991-1993 arasında Venedik'te yaşadıkdan sonra Boğaziçi Üniversitesi'ne geri döndü. Ve ömrünün ancak sonuna doğru tekrar doğduğu topraklara, New York'a geri döndü.

Freely'nin çocukları bugün farklı ülkelerde yaşıyor. Orhan Pamuk'un romanlarının İngilizce çevirmeni olarak yazarlığını sürdüren küçük kızı **Maureen Freely** de babası gibi İstanbul'dan kopamadı...

Haberin Devamı

'Babamın ruhunu bulduğu yer İstanbul oldu' (*Maureen Freely*)

Maureen Freely (65), geçen hafta babası için Boğaziçi Üniversitesi'nde düzenlenen anma töreninde, şunları söyledi: "Ruhunu bulduğu yer İstanbul/Konstantinopolis/Bizans oldu. İlk rehberi Evliya Çelebi'ydi. İlk haftamızda, Evliya'nın 'Seyahatname'sinin yüz yıllık bir çevirisini buldu. Babam bizi eski şehrin arka sokaklarında dolaştırıyor ve tıpkı 'İstanbul'u dolaşırken'de olduğu gibi her köşebaşında Evliya'nın ruhunun 400 yıl sonra hâlâ yaşadığının kanıtını buluyordu. 'İstanbul Eskizleri' kitabındaysa Evliya Efendi kitabın sadece hayalet yazarı değil, ama aynı zamanda kabul edilmiş yazarlarından biriydi."

Freely, babasının kaybettiği arkadaşlarının aklına nasıl düştüğünü řu sözlerle anlattığını söylüyor: “Bir zamanlar bildiğim kayıp şehirde, bana geceleri yeniden gözüküyorlar. Gölgele, Ölüer Diyarı'nda, Rüyalar Ülkesi'nde, Odysseus'un yoldaşlarıyla görüşmesi gibi mezarlarının arkasından hâlâ benimle konuşuyor.”

Haberle ilgili daha fazlası: #John Freely